

Besökarundersökning i världsarvsområdet Kvarkens skärgård 2023

Carina Wennström

Forststyrelsen, Helsingfors, 2024
Diarienummer MH 5239/2024
ISBN 978-952-377-129-1 (pdf)

Bild: Pekka Lehtonen.

Innehållsförteckning 1/2

Kvarkens världsarvsområde	4
Materialinsamling	6
Över 500 svarade på enkäten	7
Inhemska turister över 50 %	8
Besöket till världsarvsområdet planeras	9
Till världsarvsområdet kommer man med bil	10
Landskapet den viktigaste orsaken till att komma I världsarvsområdet promenerar man	11 12
De viktigaste besöksmålen	13
Återkommande besök och förstagångsbesök	14
Besökets längd och övernattnig	15
Övernattning i närområdet	16
Besökarnas penninganvändning	17

Innehållsförteckning 2/2

Pengar används till inkvartering och butiksköp	18
Effekter på den lokala ekonomin	19
Besökets inverkan på välbefinnandet	20
Man var nöjd med tjänsternas kvalitet	21
Förväntningarna på besöket uppfylldes	22
Inga betydande störningsfaktorer	23
Världsarvsområdet är känt	24
Världsarvsområdet rekommenderas	25
Önskemål om tjänster till världsarvsområdet	26
Utvecklingen av penninganvändningen jämfört med tidigare undersökning	27
Andra skillnader jämfört med tidigare undersökning	28
Utvecklingsidéer för området	29
Ris och ros	30

Kvarkens världsarvsområde 1/2

- "Kvarkens steniga skärgård som ständigt höjer sig ur havet är Finlands enda naturarv på Unescos världsarvslista. Skärgården har formats av den senaste istiden och landhöjningen är snabb. Under en människas livstid skapar nya grund och förunderliga moränryggar ett labyrintliknande landskap då de stiger upp ur havet. Skärgårdsbyarna som värnar om sina traditioner samt de välskötta bylandskapen pulserar av liv." (Utinauren.fi)
- Grundades 2006 och bildar ett gemensamt världsarv tillsammans med Höga Kusten i Sverige.
- Areal cirka 19 440 km².
- Forststyrelsens Naturtjänster ansvarar för koordineringen av området.

Kvarkens världsarvsområde 2/2

- "Den mosaikliknande skärgården som formats av istiden erbjuder besökarna njutning alla årstider. Det havsnära världsarvet är ändå bäst på sommaren, då det finns mycket att göra och under pauserna kan man sätta sig ner på strandstenarna för att äta matsäck och njuta av vyerna som landhöjningskusten bjuder på. Den har också klassificerats som Finlands nationallandskap." (Utinaturen.fi)
- "Människans verksamhet i Kvarkens skärgård har alltid haft ett nära samband med fiske, säl fångst och sjöfart. I Kvarken kan man stöta på fornlämningar, såsom jungfrudanser, kompassrosor, stenbottnar i tillfälliga bostäder, stenugnar, rester av båtar, förvaringsgropar, råmärken och stenhögar för nåttorksstolpar." (Utinaturen.fi)
- År 2023 hade Kvarkens världsarvsområde cirka 91 000 besökare i de områden som förvaltas av Fortstyrelsen.

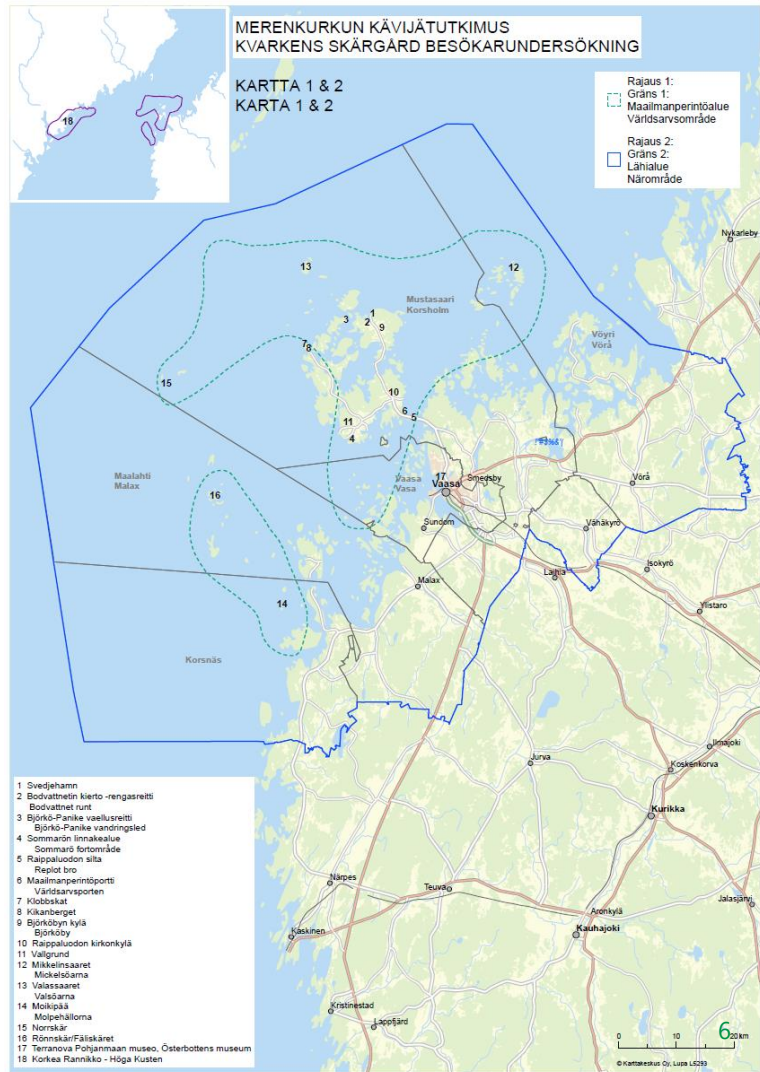

Bild: Tuija Warén.

Materialinsamling

- Besökarundersökningens material samlades in med en pappersenkät. Materialet samlades in genom att intervjua besökare och som en brevlådeenkät.
- Svaren samlades in 5.5–24.9.2023. Antalet insamlingsdagar var sammanlagt 30 och de genomfördes i Svedjehamn, på Sommarö, på Valsörarna, på Mickelsörarna, på Rönnskär och på Molpehällorna.
- Brevlådeobjekten var utöver de ovan nämnda även Vargis och Norrskär (med undantag av Sommarö)
- Enkäten innehöll 24 frågor, av vilka 19 var Fortstyrelsens delvis flerdelade standardfrågor. Dessutom innehöll enkäten fem områdesspecifika frågor om världsarvet.
- De som svarade fick hjälp av en karta över Kvarkenområdet.

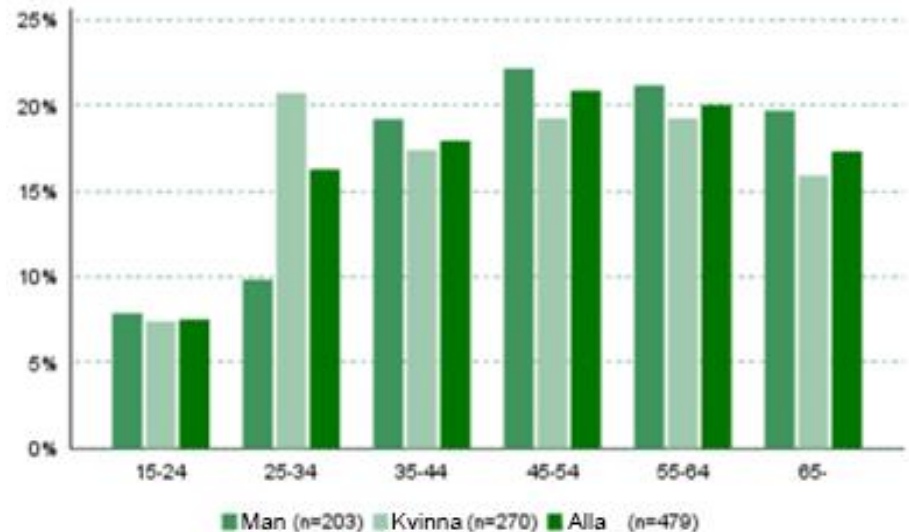
Karta över världsarvet Kvarkens skärgård.

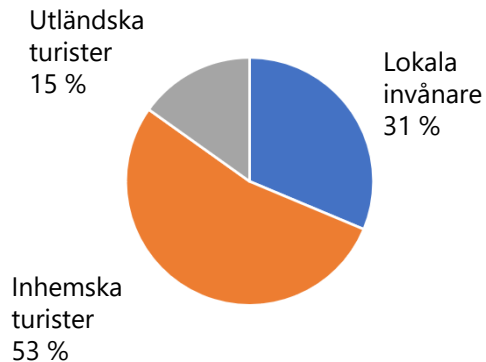
Över 500 svarade på enkäten

- Totalt svarade 518 på enkäten.
- Av dem som svarade var 56 % kvinnor, 43 % män och 1 % andra.
- Medelåldern bland dem som svarade på enkäten var 48 år.
- Besökargrupperna var mycket jämnt fördelade. Andelen 35–44-åringar var 18 %, andelen 45–54-åringar var 21 % och andelen 55–64-åringar var 20 %.
- Av dem som svarade var 7 % 15–24 år och 16 % var 25–34 år. 17 % var över 65 år
- Personer som fyllt 15 år och äldre och som hade besökt området fick delta i besökarundersökningen.
- Med dem som svarade på enkäten var 298 st personer under 15 år.

Åldersfördelningen bland dem som svarade på enkäten enligt kön

Inhemska turister över 50 %

- 31 % av dem som svarade på enkäten var lokala invånare. Flest besökare, 24 %, var från Vasa. Av dem som svarade var 9 % från Korsholm, 2 % från Vörå och 2 % från Malax
- Av dem svarade var 53 % inhemska turister. Av dem som svarade kom 8 % från Helsingfors och 5 % från Tammerfors. Av alla dem som svarade kom 3 % från Esbo, Seinäjoki, Jakobstad, Vanda, Jyväskylä och Åbo.
- Av dem svarade på enkäten var 15 % utländska turister. Både från Sverige och Tyskland kom 4 %. Enskilda personer som svarade på enkäten kom från Nederländerna, Storbritannien, Norge och USA. De mest avlägsna besökarna kom från Nya Zeeland och Argentina.
- Av dem som svarade kom 85 % i sällskap om 2–5 personer. 6 % besökte området ensamma. 9 % var stora sällskap med över sex personer
- Sju besökare av dem som svarade på enkäten var personer med rörelsehinder.

Besöket till världsarvsområdet planeras

- 47 % uppgav att Kvarkens världsarvsområde var resans enda eller viktigaste mål.
- 38 % uppgav att världsarvsområdet var ett av de planerade målen för resan.
- 15 % uppgav att världsarvsområdet var ett oplanerat mål.

- Andra mål under resan var t.ex. Vasa (25 svar), Karleby (5 svar), Kristinestad (5 svar) och Höga Kusten i Sverige (4 svar)

Till världsarvsområdet kommer man med bil

Det vanligaste forskaffningsmedlet var bil. Nedan forskaffningsmedlen i prioritetsordning (flera svarsalternativ kunde väljas):

- Personbil 78 %
- Motorbåt 16 %
- Personbil och husvagn eller husbil 7 %
- Segelbåt 6 %
- Cykel 4 %
- Bilfärja 2 %
- Buss 1 %

Landskapet den viktigaste orsaken till att komma

- De som deltog i besökarundersökningen berättade att de viktigaste orsakerna till besöket till Kvarkens världsarvsområde var landskapet, naturupplevelser, avslappning och samvaro med det egna sällskapet.
- De näst viktigaste orsakerna var att komma bort från buller och föroreningar, att bekanta sig med området och psykiskt välbefinnande.
- Medelstarka orsaker var att bekanta sig med områdets världsarv, lära sig om naturen och uppleva äventyr.
- De svagaste orsakerna till besöket var att utveckla de egna färdigheterna och lära känna nya människor.

Bild: Pekka Lehtonen.

I världsarvsområdet promenerar man

- Den allra viktigaste aktiviteten var friluftsliv, promenader 87 %.
- De huvudsakliga aktiviteterna var (flera svarsalternativ kunde väljas):
  - Utflykt, promenad 87 %
  - Naturfotografering 35 %
  - Café- eller restaurangbesök 35 %
  - Naturintresse (naturobservation, fåglar, växter) 30 %
  - Att bekanta sig med geologin 15 %
  - Motorbåttrafik 15%.
- Största delen, 68 %, uppgav att de utövat 1–3 aktiviteter under resan.
- 28 % av dem som svarade hade utövat 4–6 aktiviteter under resan och 3 % hade utövat 7–9 aktiviteter.

De viktigaste besöksmålen

- De viktigaste besöksmålen var (flera svarsalternativ kunde väljas):
  - Svedjehamn 64 %
  - Bodvattnet runt, Saltkaret 33 %
  - Naturstigen på Sommarö 15 %
  - Världsarvsporten 12 %
  - Vandringsleden Björköby-Panike 10 %
  - Mickelsörarna 10 %
  - Valsörarna 9 %
  - Molpe 6 %
  - Klobbskat (Kikanberget) 6 %
  - Rönnskär/Fäliskär 5 %
- Resultaten påverkades antagligen av att man fick flest svar från Svedjehamn.

Svedjehamn. Bild: Pekka Lehtonen.

Återkommande besök och förstagångsbesök

- Av dem som svarade på enkäten hade drygt hälften, dvs. 53 %, besökt Kvarkens världsarvsområde tidigare.
- Av dem som svarade besökte 47 % området för första gången.
- Under de senaste fem åren hade besökarna besökt världsarvsområdet i genomsnitt 18 gånger, medianen var 5 gånger. Den vanligaste siffran var alltså 5, men de som besöker området ofta höjer genomsnittet.

Bild: Essi Keskinen.

Besökets längd och övernattning

- Andelen dagsbesökare var 66 % och de stannade i Kvarkens världsarvsområde i genomsnitt 3,5 timmar.
- Av dem som svarade var 34 % övernattande besökare och de stannade i genomsnitt 3,5 dygn i världsarvsområdet.
  - Oftast övernattade man i båt, 23 % av övernattarna, i genomsnitt något över 4 dygn (4,2).
  - Näst mest, 17 % av övernattarna, övernattade i egen inkvartering (tält e.d.), i genomsnitt 3,5 dygn.
  - 15 % av övernattande besökarna övernattade i husbil eller -vagn, i genomsnitt 1,5 dygn.
  - 9 % övernattade i egen stuga, i genomsnitt 33 dygn.

Övernattning i närområdet

- Av turisterna övernattade 70 % i Kvarkens världsarvsområde eller dess närområde, dvs. Korsnäs, Malax, Korsholm, Vasa och Vörå.
- Av turisterna var 30 % dagsbesökare.
- I världsarvsområdets närområde övernattade man mest på hotell, i genomsnitt två dygn.
- Näst mest övernattade man hos vänner eller släktingar, i genomsnitt fyra dygn.
- Tredje mest övernattade man i en egen båt i närområdet, i genomsnitt tre dygn.
- Övriga övernattningsplatser var egen inkvartering, husbil eller -vagn, egen stuga eller hyresstuga.

Besökarnas penninganvändning

- Besökarna som svarade på enkäten spenderade i genomsnitt 70 euro/person/besök i Kvarkens världsarvsområde och dess närområde.
- De lokala besökarnas genomsnittliga penninganvändning per besök var 22 euro/person.
- Inhemska turister spenderade i genomsnitt 73 euro/person under sina besök.
- Utländska turister spenderade mest pengar, i genomsnitt 163 euro/person/besök.

Tabell över penninganvändning och inkomsteffekter.

Utgiftsgrupp n = 477	Genomsnittlig penninganvändning (inkl. moms)	Inkomsteffekt (€, utan moms)
Inköp på servicestation ¹	11,35	30 053
Lokaltrafik ²	0,68	56 644
Mat- och övriga detaljhandelsuppköp	12,80	306 634
Café och restaurang	15,45	1 236 005
Inkvartering	21,68	1 798 097
Fritidstjänster ³	4,80	398 213
Övriga utgifter ⁴	3,05	224 314
Direkta effekter totalt		4 049 961
Indirekta effekter		2 902 182
Totala effekter		6 952 143
<p>1 Bränsle- och andra inköp på servicestationer 2 Utgifter för lokaltrafik såsom buss- och taxiresor 3 Fritids- och rekreationstjänster, t.ex. guidade utflykter, inträdesavgifter</p>		

Pengar används till inkvartering och butiksköp

- Besökarna i Kvarkens världsarvsområde spenderade i genomsnitt följande per besök:
  - inköp på servicestation 11,35 euro
  - kostnader för lokaltrafik 0,68 euro
  - mat- och detaljhandelsinköp 12,80 euro
  - café- och restauranginköp 15,45 euro
  - inkvartering 21,68 euro
  - fritids- och rekreationstjänster (t.ex. guidade utflykter, inträde till olika evenemang och utställningar) 4,80 euro
  - övriga utgifter (bl.a. fisketillstånd, hyra för utrustning och redskap) 3,05 euro.
- Mest pengar spenderades på inkvartering samt café- och restauranginköp, och dessa hade också den största lokala ekonomiska inkomsteffekten.

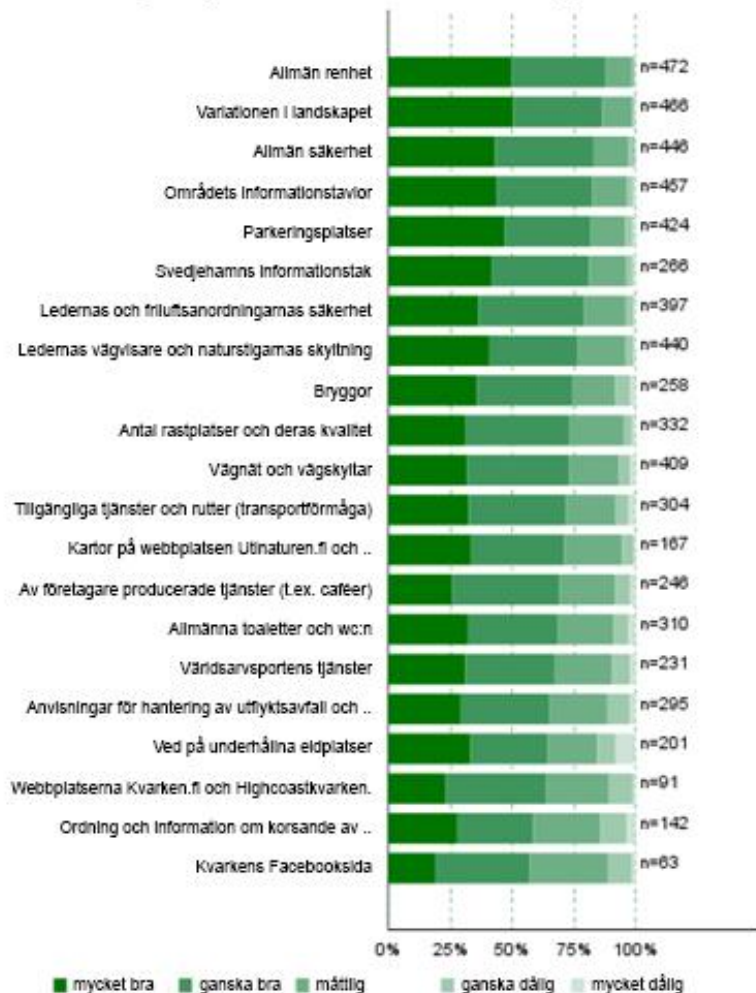
Effekter på den lokala ekonomin

- Effekterna av världsarvsbesökarnas årliga penninganvändning för området 2023:
  - Den totala inkomsteffekten för området var 6,95 miljoner euro.
  - Sysselsättningseffekterna för området var 60 årsverken.
  - När Kvarkens världsarvsområde var resans viktigaste mål var inkomsteffekten 2,07 miljoner euro och sysselsättningseffekten 18 årsverken.
- Effekterna på den lokala ekonomin beskriver de direkta och indirekta effekterna för besöksmålet och dess närområde.
- I beräkningarna används svaren från besökarundersökningen och antalet årliga besök.
- Antalet besök i Kvarkens världsarvsområde 2023 var cirka 91 000.

Besökets inverkan på välbefinnandet

- Besökarna i Kvarkens världsarvsområde bedömde i undersökningen i vilken mån de hade upplevt att besöket hade påverkat deras sociala, psykiska och fysiska välbefinnande.
- På skalan 1–5 (1 = helt av annan åsikt, 5 = helt av samma åsikt) bedömde besökarna:
  - ökat psykiskt välbefinnande 4,34
  - ökat fysiskt välbefinnande 4,19
  - ökat socialt välbefinnande 4,15.
- I området rörde man sig i genomsnitt under besöket:
  - promenad 5,9 km (454 svar)
  - löpning 9,4 km (8 svar)
  - cykling 44,9 km (36 svar)
  - rodd, paddling 11,3 km (13 svar)
  - segling 161 km (28 svar).

Man var nöjd med tjänsternas kvalitet

- I Kvarkens världsarvsområde var besökarna mest nöjda med den allmänna säkerheten, infotavlor, parkeringsplatser och Svedjehamns informationstak (4,2, skala 1–5).
- Även ledernas och konstruktionernas säkerhet samt skyltningen av lederna och skyltarna för naturstigarna fick beröm (4,1).
- Bryggorna, antalet rastplatser och deras kvalitet, vägnätet och skyltarna längs vägarna samt innehållet på webbplatsen utinaturen.fi och utflyktskarta.fi fick alla betyget 4,0.
- De sämsta betygen fick webbplatserna Kvarken.fi och Highcoastkvarken.com (3,7) samt Kvarkens Facebooksida (3,6). Endast en del av dem som svarade på enkäten hade svarat på ovan nämnda svarsalternativ.
- Av miljöfaktorerna fick den allmänna renheten och variationen i landskapet de bästa vitsorden (4,4), vilket samtidigt var de bästa vitsorden i hela enkäten.

Förväntningarna på besöket uppfylldes

- Det som i Kvarkens världsarvsområde bäst uppfyllde besökarnas förväntningar (skala 1–5, där 1 = mycket dåligt, 5 = mycket bra):
  - naturen 4,73
  - världsarvet 4,45
  - bryggor, leder och konstruktioner 4,21
  - kulturmiljö 4,21
  - hobbymöjligheter 4,04.
- Det nationellt jämförbara besökarnöjdhetsindexet för Kvarkens världsarvsområde var 4,25.

Inga betydande störningsfaktorer

- Majoriteten av dem som svarade på enkäten upplevde inga betydande störningsfaktorer under sitt besök i Kvarkens världsarvsområde.
- De störningsfaktorer som man frågade om störde knappt alls dem som svarade (skala 1–5, 1 = störde väldigt mycket 5 = störde inte alls):
  - andra besökares beteende 4,68
  - för många besökare 4,63
  - nedskräpning i terrängen 4,59
  - terrängens slitage 4,59.
- Störningsfaktorer som särskilt lyftes fram var till exempel:
  - mygg (9 svar)
  - väg avspärrad med bom (3 svar)
  - någon hade rökt på en klippa (2 svar)
  - ödestugans förstörelse (2 svar).

Bild: Tuija Warén.

Världsarvsområdet är känt

- På frågan om besökaren före sitt besök visste att Kvarkens skärgård har utsetts till Unesco:s världsarvsobjekt svarade största delen jakande.
  - Ja 75 %
  - Nej 25 %.
- På frågan om besökaren vet varför Kvarkens skärgård har fått världsarvsvärde svarade en glädjande stor del av dem som svarade på enkäten jakande.
  - Ja 68 %
  - Nej 32 %.

Världsarvsområdet rekommenderas

- Man frågade också om världsarvets status påverkat valet av resmål. Över 50 % svarade att det inte hade någon betydelse eller endast ringa betydelse.
  - Ingen betydelse 30 %
  - Lite betydelse 21 %
  - I viss mån betydelse 19 %
  - Mycket betydelse 19 %
  - Mycket stor betydelse 7 %.
- Men på frågan om besökaren skulle rekommendera världsarvsområdet som besöksmål för andra, ansåg hela 90 % att det var sannolikt eller mycket sannolikt.
  - Mycket osannolikt 5 %
  - Osannolikt 0 %
  - Kanske 5 %
  - Sannolikt 31 %
  - Mycket sannolikt 59 %.

Önskemål om tjänster till världsarvsområdet

- På frågan vilka tjänster man önskar till världsarvsområdet fick vi följande svar
  - Mer allmän information om området
  - Fler caféer och restauranger som är öppna enligt det som meddelats
  - Utflykter till Valsörarna
  - Uthyrning av kanoter
  - Fler toaletter och bryggor
  - Hiss och teleskop eller vanliga kikare i tornet.

Utvecklingen av penninganvändningen jämfört med tidigare undersökning

- Den föregående besökarundersökningen gjordes i Kvarkens världsarvsområde 2017. Jämfört med den har det skett förändringar i penninganvändningen och dess effekter.
- Den totala inkomsteffekten mer än fördubblades från 3,27 miljoner till 6,95 miljoner euro.
- Sysselsättningseffekterna ökade också kraftigt från 32 årsverken till 60 årsverken.
- Besökarnas penninganvändning per besökare och besök ökade från 48 euro till 70 euro.
- Mest ökade penninganvändningen bland utländska turister från 86 euro till 163 euro. Motsvarande siffra för de lokala besökarna steg från 16 euro till 22 euro och för inhemska turister från 73 euro till 77 euro.
- Dessa resultat påverkas av antalet besök som 2017 var 75 600 och 2023 91 000.

Andra skillnader jämfört med tidigare undersökning

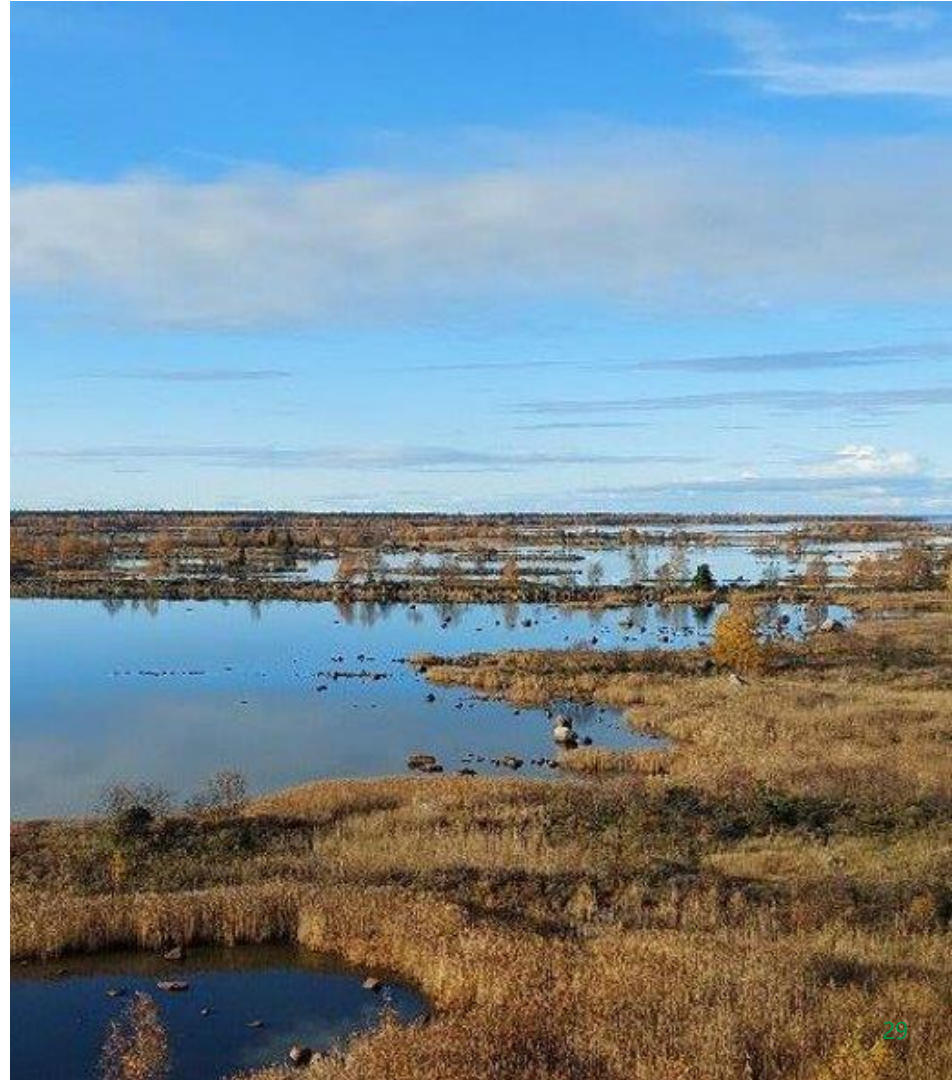
- Svaren i undersökningen följde i stor utsträckning resultaten från 2017.
- Antalet förstagångsbesökare ökade något: 43 % → 47 %.
- Vid bedömningen av tjänsternas användning och kvalitet hade bedömningen av vägnätet och vägskyltarna ökat något: 3,7 → 4,0.
- När det gäller uppfyllandet av besökarnas förväntningar hade bedömningen av världsarvet ökat: 4,07 → 4,45.
- Besökarnas förhandskännedom om områdets världsarvsstatus hade minskat 85 % → 75 %.
- Även kännedomen om varför området har fått världsarvsvärde hade minskat något 71 % → 68 %.

Utvecklingsidéer för området

I den fritt formulerade responsen inkom olika **utvecklingsförslag**.

Önskemål:

- Molpetornet kunde vara högre och träd i närheten av tornet och i dess omgivning kunde fällas
- Audioguidning om området
- Hastighetsbegränsning för vattenskotrar
- Bättre informationsflöde och marknadsföring för lokalinvånarna
- Fler elplatser för husbilar
- Utflykter till fyrarna.

Ris och ros

I den fritt formulerade responsen inkom också **klagomål**:

- Caf et var stängt trots att det skulle vara öppet.
- Sp ngar och trappor längs Kikanbergets naturstig var i dåligt skick.
- Bommen borde ha varit öppen.
- Utedasset var fullt.

Det inkom också **beröm**:

- Saltkarets utsiktstorn  r ett härligt, fantastiskt utsiktstorn.
- Informationen om Solrutten på webbplatsen är bra (hamnarnas och farledernas djup).
- Mycket trevligt ställe.

Saltkarets torn. Bild: Pekka M kynen.

METSÄHALLITUS

www.metsa.fi

 [@metsahallitus_forststyrelsen](https://www.instagram.com/metsahallitus_forststyrelsen)

[@metsahallitus](https://www.facebook.com/metsahallitus)